

Wyrok z dnia 13 stycznia 2000 r.

III RN 112/99

W art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 31 maja 1996 r. o świadczeniu pieniężnym przysługującym osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich (Dz.U. Nr 87, poz. 395 ze zm.) określone zostały wyłącznie przesłanki prawne dotyczące sposobu obliczania wysokości świadczenia pieniężnego należnego uprawnionej osobie. Sformułowana w tym przepisie przesłanka prawna, w myśl której świadczenie pieniężne przyznawane na podstawie tej ustawy przysługuje "za każdy pełny miesiąc trwania pracy", wskazuje jedynie na obowiązek ustalenia faktycznego czasu trwania pobytu określonej osoby w obozie pracy, natomiast nie wynika z niej obowiązek wykazania przez tę osobę, czy w czasie pobytu w obozie pracy przymusowej, w którym została osadzona lub do którego została deportowana, faktycznie wykonywała pracę przymusową.

Przewodniczący: SSN Andrzej Wróbel, Sędziowie SN: Walerian Sanetra, Andrzej Wasilewski (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, z udziałem prokuratora Prokuratury Krajowej Waldemara Grudzieckiego, po rozpoznaniu w dniu 13 stycznia 2000 r. sprawy ze skargi Marka S. na decyzję Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych z dnia 17 grudnia 1997 r. [...] w przedmiocie uprawnień do świadczenia pieniężnego, na skutek rewizji nadzwyczajnej Ministra Sprawiedliwości [...] od wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 30 listopada 1998 r. [...]

o d d a l i ł rewizję nadzwyczajną.

U z a s a d n i e n i e

Kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych decyzją z dnia 9 września 1997 r. [...] wydaną na podstawie art. 1 ust. 1 i art. 4 ust. 1 i ust. 2

ustawy z dnia 31 maja 1996 r. o świadczeniu pieniężnym przysługującym osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich (Dz.U. Nr 87, poz. 395 ze zm. – powoływanej nadal jako: ustawa o świadczeniu pieniężnym), odmówił Markowi S. przyznania uprawnienia do świadczenia pieniężnego przewidzianego w ustawie o świadczeniu pieniężnym i następnie utrzymał ją w mocy decyzją z dnia 17 grudnia 1997 r [...] wydaną w trybie art. 127 § 3 Kodeksu postępowania administracyjnego. W wyniku skargi Marka S. na tę ostatnią decyzję, Naczelny Sąd Administracyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 30 listopada 1998 r. [...] uchylił zaskarżoną decyzję oraz poprzedzającą ją decyzję z dnia 9 września 1997 r. W uzasadnieniu tego wyroku Sąd stwierdził, że w myśl art.2 pkt 1 ustawy o świadczeniu pieniężnym: „osadzenie w obozach pracy przymusowej w okresie wojny w latach 1939-1945 z przyczyn politycznych, narodowościowych, rasowych i religijnych stanowi samodzielną podstawę prawną przyznania świadczeń pieniężnych przewidzianych w ustawie, bez względu na to, czy osadzony wykonywał prace przymusową”.

Minister Sprawiedliwości pismem z dnia 16 lipca 1999 r. [...] wniósł rewizję nadzwyczajną od powyższego wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 30 listopada 1998 r. [...], zarzucając mu rażące naruszenie art. 22 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 11 maja 1995 r. o Naczelnym Sądzie Administracyjnym (Dz.U. Nr 74, poz.368 ze zm. – powoływanej nadal jako: ustawa o NSA) oraz art. 2 pkt 1 w związku z art. 3 ust. 1 ustawy o świadczeniu pieniężnym, a w konsekwencji na podstawie art. 57 ust. 2 ustawy o NSA wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Naczelnemu Sądowi Administracyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu rewizji nadzwyczajnej podniesiono w szczególności, że art. 2 pkt 1 ustawy o świadczeniu pieniężnym stanowi wprawdzie, iż represją w rozumieniu ustawy jest „osadzenie w obozach pracy przymusowej w okresie wojny w latach 1939-1945 z przyczyn politycznych, narodowościowych, rasowych i religijnych”, ale równocześnie zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy o świadczeniu pieniężnym: „Świadczenie przysługuje w wysokości 0,5% przeciętnego wynagrodzenia w kwartale kalendarzowym poprzedzającym termin ostatniej w 1995 r. waloryzacji emerytur i rent, za każdy pełny miesiąc trwania pracy, o której mowa w art. 2, nie więcej jednak łącznie niż 10% tego wynagrodzenia”. W tej sytuacji, w opinii rewizji nadzwyczajnej, należy stanąć na stanowisku, że - wedle przepisów tej ustawy - sam fakt osadzenia w obozie pracy z wymienionych w ustawie przyczyn nie może stanowić wystarczają-

cej przesłanki dla przyznania świadczenia pieniężnego przewidzianego tą ustawą, bowiem uniemożliwiłoby to ustalenie podstawy tego świadczenia, które - zgodnie z dyspozycją art. 3 ust. 1 ustawy o świadczeniu pieniężnym – powinno być przyznane „za każdy pełny miesiąc trwania pracy”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rewizja nadzwyczajna nie jest zasadna.

Ustawa z dnia 31 maja 1996 r. o świadczeniu pieniężnym określa stosownie do jej tytułu, warunki przyznawania świadczenia pieniężnego dla dwóch kategorii osób, a mianowicie dla osób „deportowanych do pracy przymusowej” oraz dla osób „osadzonych w obozach pracy” przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich. Potwierdza to również dyspozycja art. 2 tej ustawy, wedle którego represją w rozumieniu ustawy jest zarówno „osadzenie w obozach pracy przymusowej w okresie wojny w latach 1939-1945 z przyczyn politycznych, narodowościowych, rasowych i religijnych” (art. 2 pkt 1 ustawy o świadczeniu pieniężnym), jak i „deportacja (wywiezienie) do pracy przymusowej na okres co najmniej 6 miesięcy z terytorium państwa polskiego, w jego granicach sprzed dnia 1 września 1939 r. /.../” (art. 2 pkt 2 ustawy o świadczeniu pieniężnym). Oznacza to, że osoba ubiegająca się o przyznanie świadczenia pieniężnego na podstawie przepisów powyższej ustawy powinna wykazać, iż spełnia tak określone przesłanki prawne uzasadniające zaliczenie jej do jednej z dwóch wymienionych w art. 2 ustawy o świadczeniu pieniężnym kategorii osób represjonowanych, nie jest natomiast obowiązana wykazywać, czy w czasie pobytu w tego typu obozie faktycznie wykonywała pracę przymusową. Jeżeli więc w art. 3 ust.1 ustawy o świadczeniu pieniężnym, w którym określone zostały wyłącznie przesłanki prawne dotyczące sposobu obliczania wysokości należnego świadczenia pieniężnego, mowa jest o tym, że świadczenie takie przysługuje „za każdy pełny miesiąc trwania pracy”, to należy stanąć na stanowisku, że wynika stąd jedynie obowiązek ustalenia faktycznego czasu trwania pobytu określonej osoby w obozie pracy, natomiast nie wynika obowiązek wykazania przez tę osobę, czy w czasie pobytu w obozie pracy przymusowej, w którym została osadzona lub do którego została deportowana, faktycznie wykonywała pracę przymusową. W rozpoznawanej sprawie jest poza sporem, że Marek S. został osadzony wraz ze swoją matką w obozie pracy przymusowej w Berlinie w okresie od sierpnia 1944 r. do maja 1945 r., a to oznacza,

że w świetle przepisów powyższej ustawy o świadczeniu pieniężnym powinien być zaliczony do kręgu osób represjonowanych w rozumieniu jej art. 2 pkt 1, którym z tego tytułu przysługuje świadczenie pieniężne ustalone w myśl zasad określonych w art. 3 ustawy o świadczeniu pieniężnym, co też trafnie orzekł Naczelny Sąd Administracyjny w zaskarżonym wyroku.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Najwyższy na podstawie art. 236 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483) oraz art. 393¹² KPC w związku z art. 10 ustawy z dnia 1 marca 1996 r. o zmianie Kodeksu postępowania cywilnego, rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej - Prawo upadłościowe i Prawo o postępowaniu układowym, Kodeksu postępowania administracyjnego, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 43, poz. 189 ze zm.) orzekł, jak w sentencji.

=====